



Бібліографічний опис:

[Від редакції] (2024) Міжнародна конференція «Сучасний фольклор: фольклор і медіа» / підготувала Л. Мушкетик. *Слов'янський світ*, 23, 244–248.

[Editorial] (2024) International Conference “Modern Folklore: Folklore and Media” / Prepared by L. Mushketyk. *Slavic World*, 23, 244–248.

МІЖНАРОДНА КОНФЕРЕНЦІЯ «СУЧАСНИЙ ФОЛЬКЛОР: ФОЛЬКЛОР І МЕДІА»

4 та 5 квітня 2024 року в Інституті етнографічних досліджень Центру гуманітаристики Угорської академії наук (дослідницька мережа HUN-REN) у Будапешті відбулася конференція на тему «Сучасний фольклор – фольклор і медіа», організована спільними зусиллями Інституту (далі – ІЕД) та Угорського етнографічного товариства.

Конференція розпочалася о 9-й годині в Будинку гуманітарних наук у залі ІЕД. Зі вступним словом виступила завідувачка відділу фольклору Ілдіко Ландграф, яка привітала всіх присутніх від імені директора установи Балажа Балого й наголосила на міждисциплінарному характері конференції, спробах науковців простежити наповнення поняття фольклору в різні епохи, особливо в наш час. Вона зазначила, що термін «сучасний фольклор» увійшов також до підготовленої вже до публікації нової «Енциклопедії угорського фольклору» й зауважила, що тлумачення самого поняття залежить від історичного періоду, культури, суспільних поглядів тощо, а сучасна фольклористика часто уникає точних визначень, адже основні ознаки фольклору нині певною мірою змінилися, як і його способи побутування, функції та ін. Тематика конференції, на думку Ландграф, є доволі широкою, позаяк ідеться не лише про традиційні жанри, а й про інтернет-фольклор тощо, зв'язки фольклору з іншими дисциплінами, виявами фольклорного харак-

теру, новітніми явищами культури та літератури. Тому вчені апробують різні підходи й методи до вивчення сучасності.

4 квітня працювало три секції. У першій під назвою **«Оповіді та історія»** (голова – Юдіт Гуйаш) прозвучали доповіді співробітників ІЕД: Маріанни Домокош – *«Дядечко Оскар, Андерсен з Пешта. Додатки до історії міського казкарства»*, у якій вона описала творчий шлях Оскара Салаї, що став одним із перших сценічних казкарів першої половини ХХ ст.; співробітника Центру філософії HUN-REN Бенце Амент-Ковача – *«Платанове дерево графа Мерці і версальська троянда»*, де йшлося про постановня та побутування оповідей про родину німецького походження графів Мерці, які мешкали в області Тольна в Угорщині. Ці легенди стали частиною місцевої традиції та ідентифікації. Ілдіко Ландграф у своєму виступі *«Колись і зараз. Королева Єлизавета у фольклорі та масовій культурі»* висвітлила деталі культу королеви в Угорщині, відомої в народі як Сісі.

Головою секції **«Від народної пісні до слем-поезії»** був відомий дослідник так званої спопуляризованої поезії Інституту літератури Іштван Румен Чьорс. Зв'язки масової і народної культури, починаючи від другої половини ХХ ст. й до сьогодні, простежив Надь Габор Толчваї з Будапештського університету імені Лоранда Етвеша в доповіді *«Фольклор на межі тисячоліть: біт, народна пісня, слем»*. Мовознавиця з Будапештського університету ім. Етвеша Лоранда Емеше К. Молнар у виступі *«Принцип слемікс – аналіз конструкцій ідентичності з основою ремікса в текстах угорської слем-поезії»* на основі Корпусу угорської лірики проаналізувала мовні та інші особливості такого перехідного жанру між усною і письмовою поезією, як слем-поезія в контексті сучасних студій ремікса. Мовознавці з Будапештського університету Сілард Татраї та Фружина Кріжаї в доповіді *«Зразки апострофа в ліричних дискурсах»* розглянули літературний прийом апострофа на прикладі текстів різних жанрів літератури і фольклору – від любовних пісень до творів сучасної попкультури.

У секції **«Карта і простір»** (голова – Золтан Надь) виступила відома дослідниця угорських вірувань з Печського університету Ева Поч з доповіддю *«Фольклор збирачів фольклору»*. Вона на матеріалі своїх зібрань міфологічних, релігійних та інших переказів з 1966 по 2016 рік простежила модифікації певних прозових мотивів, які «створювалися» самими збирачами.

Сілард Бернацкі з Реформатського університету ім. Гашпара Каролі висвітлив тематику *«Манде Карта як специфічний документ сучасного фольклору»*, порівнявши два усні тексти, пов'язані з епосом Малі XIII ст., що виникли вже в модерні часи. Золтан Барток з Печського університету у виступі *«Піду заміню собаку»: вживання мови і спроби доместикації в одному собачому притулку з Печа»* зосередився на питаннях мовного дискурсу про приручення собак і привернення уваги до цих питань через соціальні медіа.

Секція **«Прозовий фольклор та ідентичність»** (голова – відома дослідниця народної пісенності Імола Кюллеш). Жолт Надь і Даниел Бабаї з ІЕД на основі власних польових досліджень угорського фольклору Румунії озвучили тему *«Ведмідь не іграшка – “ведмежий фольклор” у Трансільванії»*. Іштван Поведак з Університету мистецтвознавства ім. Могой-Надя окреслив тематику *«Позаземні угорці. Фольклор любителів НЛО»*, розповівши про нього як своєрідний вияв сучасної демонології та наслідки його трактування певними конспіративними групами в Угорщині. Ева Мікош з ІЕД озвучила розвідку *«Магічний Випадок, який стався у професора-мага Гатвані з чаклуном Чоконаї – еволюція фольклору в ЗМІ»*, де йшлося про контамінацію оповідей про дві особистості (професора і письменника) в текстах студентського фольклору і роль ЗМІ у цьому процесі.

5 квітня робота тривала в чотирьох секціях.

У першій – **«Фольклор у дигітальному просторі»** (голова – Юдіт Балатоні) – виступили мовознавці Роберт Копчак, Ноемі Протар та історик Петер Горват (*«На межі цифрової фолькло-*

ристики – методологічні питання та можливості застосування текстів підкорпусу Угорського корпусу лірики»), які провели квантитативні порівняльні дослідження кількох пісенних жанрів вказаного корпусу. Кінґа Горват з університету розповіла про «Можливості зв'язків між фан-студіями та фольклористикою – Аналіз версій фан-фікину “Хлопці з вулиці Пал” Ференца Молнара», продемонструвавши відносно новий напрям досліджень в угорській науці.

Тамаш Ямрішко з кафедри медіа та комунікації висвітлив тематику «Жанри на межі реальності: аналогії між фольклором та мок'юметарі (псевдоментальними фільмами)», виокремивши низку спільних рис між цими напрямками культури.

Головою секції «Історії постання переказу, анекдоту і жарту» була відома фольклористка, дослідниця народної обрядовості Жужанна Татраї. Ласло Летенеї з Будапештського університету імені Корвіна продемонстрував оригінальну «Збірку дитячих пісень від дорослих», що він їх зібрав від дорослих людей, які ці пісні співали в дитинстві, юності, далі – своїм дітям. Арон Бакош з Інституту угорської етнографії і антропології Клужського університету у своєму виступі під назвою «Військові історії: гумор і пам'ять» виокремив і проаналізував три групи оповідань військовиків за тематикою і функціями. Каталін Варґа з ІЕД у доповіді «Поп'янчі, вбивця жартів у тогочасному та сучасному фольклорі» зосередила увагу на анекдотах і жартах про естрадного артиста ХХ ст. Яноша Паппа, які поширювалися як усно, так і в пресі та на радіо.

Секція «Онлайн-молитва, онлайн-ритуал» (голова – Аґнеш Гес). Крістіна Фраугаммер з університету Ференца Ґала розглянула «Медіалізовані релігійні обряди», тобто релігійні атрибути, свята, явища, ритуали, які можна спостерігати на інтернет-сайтах. Жофія Прайцер з ІЕД висвітлила тематику «Молитовні тексти, пов'язані з коронавірусом в онлайн-просторі (2020–2022)» на матеріалі молитов різних конфесій Угорщини. Леся Мушкетик з ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України роз-

повіла про «Роль інтернету в популяризації пісні-гімну війни “Червона калина”», наголосивши на ролі нових медіа в сприйманні та поширенні музичних творів масової культури.

Головою секції «**Образ і фольклор**» була колишня завідувачка відділу угорського фольклору Агнеш Семеркені. Особливості народної культури саамів розкрила у своєму виступі «Фольклор-елітний, глобальний-давній. Про саамське візуальне мистецтво» співробітниця ІЕД Ілдіко Тамаш.

Усні оповідання біографічного характеру, до яких спонукають респондентів світлини в сімейному альбомі, зібрала та проаналізувала Естер Ерьош – «Вивчаючи наші спогади» або про що розповідає фотоальбом онлайн-спільноти?». Генрієтт Сабо з кафедри етнографії Дебреценського університету на прикладі візуальної антропології з’ясувала «Метаморфози одного циганського танцю».

Доповіді тривали по 20 хвилин і супроводжувалися відео-презентацією. Після виступів у кожній із секцій велася жвава тривала дискусія щодо прослуханої тематики.

Під час перебування в Угорщині Леся Мушкетик поспілкувалася також із генеральним директором Центру гуманітарних наук, який виконує і функції директора Інституту етнографічних досліджень, Балажем Балогом, головною редакторкою збірника «Acta Ethnographica» Агнеш Семеркені, завідувачкою відділу фольклору Ілдіко Ландграф, іншими співробітниками Інституту – академіком Аттілою Паладі-Ковачем, Евою Мікош, Золтаном Мадяром, Левенте Сіладі. Побувала ще на одній інститутській конференції, присвяченій 85-й річниці колишнього співробітника ІЕД етнологіста Міклоша Сіладі.

Підготувала Леся Мушкетик

Отримано / Received 05.09.2024

Рекомендовано до друку / Recommended for publishing 10.12.2024